

Pojem „zakonec“ v smislu določb prava Unije o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega prebivanja vključuje tudi zakonce istega spola

Čeprav se države članice prosto odločijo, ali bodo dopustile sklenitev zakonske zveze med istospolnima partnerjema, pa državljanu Unije ne smejo omejiti pravice do prostega prebivanja s tem, da njegovemu istospolnemu zakoncu, ki ni državljan Unije, zavrnejo priznanje izvedene pravice do prebivanja na svojem ozemlju

Relu Adrian Coman, romunski državljan, in Robert Clabourn Hamilton, ameriški državljan, sta štiri leta živela skupaj v Združenih državah in nato leta 2010 v Bruslju sklenila zakonsko zvezo. R. A. Coman in njegov zakonec sta decembra 2012 romunske organe zaprosila za posredovanje informacij o postopku in pogojih, v skladu s katerimi lahko R. C. Hamilton kot družinski član R. A. Comana pridobi pravico do zakonitega prebivanja v Romuniji za obdobje, daljše od treh mesecev. To prošnjo sta podala na podlagi Direktive o izvajanju pravice do prostega gibanja¹, ki zakoncu državljana Unije, ki je to pravico uveljavil, omogoča, da se svojemu zakoncu pridruži v državi članici, v kateri zadnjenavedeni prebiva.

Romunski organi so v odgovoru na to prošnjo R. A. Comana in R. C. Hamiltona obvestili, da ima zadnjenavedeni le trimesečno pravico do prebivanja, zlasti zato, ker ga v Romuniji ni mogoče šteti za „zakonca“ državljana Unije, saj ta država članica zakonskih zvez med osebami istega spola (v nadaljevanju: istospolna zakonska zveza) ne priznava.

R. A. Coman in R. C. Hamilton sta pri romunskemu sodišču vložila tožbo, v kateri sta mu predlagala, naj ugotovi, da gre za diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti, kar zadeva uveljavljanje pravice do prostega gibanja v Uniji. Curtea Constituțională (ustavno sodišče, Romunija), ki mora odločiti o ugovoru protiustavnosti, podanem v okviru tega spora, Sodišče sprašuje, ali je R. C. Hamiltona mogoče uvrstiti pod pojem „zakonec“ državljana Unije, ki je uveljavil svojo pravico do prostega gibanja, in mu je zato treba priznati pravico do stalnega prebivanja v Romuniji.

Sodišče je v sodbi z današnjega dne najprej spomnilo, da ta direktiva ureja le pogoje za vstop in prebivanje državljana Unije v drugih državah članicah od tiste, katere državljan je, in da z njo ni mogoče utemeljiti izvedene pravice do prebivanja državljana države nečlanice Unije, ki je družinski član državljana Unije, v državi članici, katere državljanstvo ima navedeni državljan Unije. Zadevna direktiva torej ne more biti podlaga za izvedeno pravico do prebivanja R. C. Hamiltona v državi članici, katere državljan je R. A. Coman, to je Romuniji. Sodišče je vseeno spomnilo, da je mogoče **v nekaterih primerih državljanom držav nečlanic Unije, ki so družinski člani državljana Unije in ki na podlagi določb zadevne direktive ne morejo biti upravičeni do izvedene pravice do prebivanja v državi članici, katere državljanstvo ima državljan Unije, to pravico vseeno priznati na podlagi člena 21(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije** (določba, ki državljanom Unije neposredno podeljuje temeljno in posamično pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic).

¹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

Sodišče je dalje navedlo, da pogoji za podelitev te izvedene pravice do prebivanja ne smejo biti strožji od pogojev, ki so z zadevno direktivo določeni za podelitev take pravice do prebivanja državljanu države nečlanice Unije, ki je družinski član državljana Unije, ki je s preselitvijo v drugo državo članico kot tisto, katere državljanstvo ima, uveljavil pravico do prostega gibanja.

Sodišče je ugotovilo, da je pojem „zakonec“, ki v okviru Direktive o izvajanju pravice do prostega gibanja označuje osebo, ki je z drugo osebo združena s sklenitvijo zakonske zveze, spolno nevtralen in torej lahko zajema tudi zakonca zadevnega državljana Unije, ki je istega spola. Sodišče je vseeno pojasnilo, da status oseb, na katere se nanašajo pravila o zakonski zvezi, spada na področje, ki je v pristojnosti držav članic, in pravo Unije na to pristojnost ne vpliva, zato se te države članice prosto odločijo, ali bodo osebam istega spola omogočile sklenitev zakonske zveze. Ugotovilo je tudi, da Unija spoštuje nacionalno identiteto držav članic, ki je neločljivo povezana z njihovimi temeljnimi političnimi in ustavnimi strukturami.

Vendar je Sodišče vseeno menilo, da to, da država članica pri odločanju o priznanju izvedene pravice do prebivanja državljanu države nečlanice Unije zavrne priznanje njegove zakonske zveze z državljanom Unije istega spola, ki je bila zakonito sklenjena v drugi državi članici, lahko ovira uresničevanje pravice tega državljana Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic. To bi pomenilo, da bi se pravica do prostega gibanja v državah članicah razlikovala glede na določbe nacionalnega prava, ki urejajo sklenitev zakonske zveze med osebama istega spola.

Ob tem je Sodišče opozorilo, da je pravica do prostega gibanja lahko predmet omejitev, ki niso odvisne od državljanstva zadevnih oseb, če temeljijo na objektivnih preudarkih v splošnem interesu in so sorazmerne s ciljem, ki mu nacionalno pravo legitimno sledi.

S tega vidika je treba javni red, ki je bil v obravnavani zadevi naveden v utemeljitev omejitve pravice do prostega gibanja, razlagati ozko, tako da njegovega obsega ne more enostransko določiti vsaka država članica brez nadzora institucij Evropske unije. **Obveznost države članice priznati istospolno zakonsko zvezo**, ki je bila sklenjena v drugi državi članici na podlagi njenega prava, **zgolj za namene podelitve izvedene pravice do prebivanja državljanu države nečlanice Unije** ne ogroža instituta zakonske zveze v tej prvi državi članici. Natančneje, taka obveznost ne vključuje obveznosti države članice, da v svojem nacionalnem pravu vzpostavi institut istospolne zakonske zveze. Poleg tega taka obveznost priznanja zgolj za namene podelitve izvedene pravice do prebivanja državljanu države nečlanice Unije ne posega v nacionalno identiteto in ne ogroža javnega reda zadevne države članice.

Sodišče je nazadnje opozorilo, da je nacionalni ukrep, ki lahko ovira uresničevanje prostega gibanja oseb, lahko utemeljen le, če je v skladu s temeljnimi pravicami iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Ob upoštevanju, da je temeljna pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja zagotovljena s členom 7 Listine, je Sodišče ugotovilo, da tudi iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da spada odnos med partnerjema istega spola – tako kot odnos med osebama različnega spola, ki sta v enakem položaju – pod pojem „zasebno življenje“.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 43032793

Posnetki z razglasitve sodbe so dostopni na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 22964106.